

Avdelningen för verksamhetsstöd och -styrning
Monica Jacobson
monica.jacobson@ivo.se

Socialstyrelsen

Yttrande gällande Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om stödboende; ert diarienummer 1953/2016

Allmänna synpunkter

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) tillstyrker förslaget med nedanstående undantag och tillägg. IVO vill också framföra att formuleringarna så långt det är möjligt bör ensas med dem i föreskrifterna och allmänna råden om hem för vård eller boende.

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

2 § Det behövs en definition av vad som avses med ”vård”.

Det är mycket bra att begreppet unga definieras tydligt.

3 kap. Inskrivning vid ett stödboende

1 § IVO anser att paragrafen behöver utvecklas så att det tydligare framgår vad som är avsikten med bestämmelsen och hur målgruppen ska avgränsas.

Vad gäller den föreslagna utformningen av paragrafen anser IVO att det kan ifrågasättas om den överensstämmer med syftet med den nya boendeformen. I bestämmelsens förarbeten anges att det ”huvudsakliga syftet med den nya placeringsformen är att, under trygga former, träna och förbereda barnet eller den unge för ett självständigt boende och vuxenliv” (prop. 2015/16:43 s. 36). Vidare anges att ”jämfört med den grupp av barn och unga som placeras i HVB är stödboende avsett för barn och unga som är bättre socialt fungerande och endast har ett mindre vårdbehov” (s. 36 f.). Att förberedelse för ett självständigt vuxenliv är huvuduppdraget för ett stödboende är dock inte detsamma som

att det är det enda. Även barn och unga med övriga mindre vårdbehov bör kunna tas emot om det efter en individuell prövning bedöms vara det bästa för dem. Stödboendet måste då också vara utformat utifrån detta behov.

2 § Rekommendationen om att de barn och unga som skrivs in vid ett stödboende i stor utsträckning bör kunna klara sin dagliga livsföring utan hjälp bör revideras något. De som skrivs in i dessa boenden kommer troligen att behöva klara sin dagliga livsföring själva, så personer som endast kan detta "i stor utsträckning" torde inte ha den mognad som krävs för att kunna placeras i stödboende.

3 § IVO anser att det allmänna rådet bör tas bort. Föreskriftens text räcker för att betona de överväganden som ska göras, oavsett hur könsfördelningen i stödboendet ser ut.

4 kap. Innehållet i insatsen stödboende

2 § Det allmänna rådet om att ett eget boende bör innebära att barnet eller den unge har ett eget hushåll behöver förtydligas. Vad innebär ett eget hushåll? Avses matlagning, ekonomi, bostadens avgränsning eller annat? Kan man anses ha ett eget hushåll om man t.ex. bor i studentkorridor eller på ett internat?

I andra stycket första meningen i det allmänna rådet bör *inklusive* ändras till *och*, och i tredje meningen bör det andra *de* ändras till *dem*.

3 § IVO ställer sig frågande till om det verkligen skulle kunna finnas hinder enligt bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt att lämna den information som anges i paragrafen. Det finns en risk att hinder som inte finns tolkas in. Enligt vad IVO erfarit är det framför allt ett problem att verksamheter lämnar för lite information till socialnämnden.

5 kap. Utskrivning från ett stödboende

IVO anser att de förhållanden som anges i allmänna rådet till 5 kap. 1 § oftast torde vara sådana som socialnämnden *ska* informeras om enligt föreskrifterna i 4 kap. 3 §. Det allmänna rådet sänker således snarast kraven. IVO anser att de förhållanden som anges i de allmänna råden till 5 kap. 1 § alltid ska komma till socialnämndens kännedom, och i sådan tid att det finns möjlighet att vidta behövliga insatser.

6 kap. Utformning av ett stödboendes lokaler

Formuleringarna i detta kapitel utesluter inte helt ett boende i en familj som inneboende, vilket är något IVO stött på i tillsynen. Detta blir något av ett kringgående av reglerna om

familjehem. En skrivning som direkt tydliggör att detta inte är en acceptabel utformning skulle förhindra feltolkning.

7 kap. Bemanning i ett stödboende

1 § I det allmänna rådet till 7 kap. 1 § bör det läggas till ett *de*, så att det anges att organisationen ska möjliggöra förtroendefulla relationer med *de* barn och unga... etc. Ändringen skulle tydliggöra att organisationen ska anpassas till just de individuella barn och unga som är placerade.

2 § Det behöver framgå att bedömningen av i vilken utsträckning personalen behöver vara närvarande också ska utgå från de aktuella barnens och ungas behov och förutsättningar.

8 kap. Personalens kompetens

1 § IVO anser att formuleringen behöver ändras, så att det tydligt framgår att det är en *sammanvägd* bedömning av utbildning och erfarenhet som ska göras. Det bör framgå att det är en sammanvägning av dessa kriterier som ska utvisa om föreståndaren har den kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten.

IVO anser att en föreståndares uppgift i första hand är att på ett övergripande plan ta ansvar för att verksamheten bedrivs med god kvalitet och är säker. En viktig del i det arbetet är att se till att den kompetens som behövs finns i verksamheten. Det är inte nödvändigtvis så att föreståndaren själv behöver ha kompetens inom samtliga väsentliga områden. Hur föreståndarens uppdrag ska utformas och vilken kompetens föreståndaren behöver ha beror bland annat på verksamhetens storlek.

IVO avstyrker de tillhörande allmänna råden. Omfattning och inriktning på utbildningen är något som bör bedömas utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet.

2 § IVO tillstyrker föreskrifterna rörande övrig personals kompetens men anser att en omformulering behövs. I andra stycket anges att personalgruppens sammanlagda kompetens ska kunna bl.a. säkerställa en trygg och säker vård. Kompetens kan inte i sig säkerställa detta, utan formuleringen bör revideras så att det anges att kompetensen ska vara sådan att personalen har förutsättningar att säkerställa en trygg och säker vård eller liknande.

IVO avstyrker det tillhörande allmänna rådet utifrån att det är alltför detaljerat. Inte minst kan utbildning behöva variera från anställd till anställd, utifrån övrig personals utbildning och kompetens.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Gunilla Hult Backlund. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Birgitta Hagström och Anna Sundberg samt tillförordnande chefsjuristen Linda Almqvist deltagit. Juristen Monica Jacobson har varit föredragande.

Gunilla Hult Backlund

Monica Jacobson